

2019-08-12

TJÄNSTESKRIVELSE
Dnr SOCN 2019/316

Socialnämnden

Samverkansteam, en insats för familjer med svåra vårdnadskonflikter

Förslag till beslut

Socialnämnden noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning av ärendet

I svåra vårdnadskonflikter mellan föräldrar riskerar skadeverkningar för barn att bli stora. Traditionella insatser har inte varit tillräckligt hjälpsamma vid djupgående separationskonflikter mellan föräldrar. Samordning och samarbete mellan olika professioner har också brustit.

Nacka har deltagit i ett utvecklingsprojekt i Stiftelsen Allmänna Barnhuset regi under åren 2015 - 2017. Målgruppen var familjer med svåra vårdnadskonflikter där frivilliga samarbetssamtal inte bedömdes tillräckliga. Projektet utvecklade en ny insats som kallades samverkansteam. Insatsen innebär att familjerna får ett sammanhållet stöd i frågor som rör praktiska och juridiska frågor samt rena behandlingssamtal för personer i kris av personal från både familjerätt och öppenvård.

Erfarenheterna av insatsen är goda. Utvärderingar av insatsen har visat att konfliktnivån mellan föräldrar har minskat och fler samförståndslösningar har uppnåtts. För många av familjerna har samtalen där de erbjudits både terapeutiska och familjerättsliga samtal varit tillräckliga och de har avböjt annan insats.

Det finns ett fortsatt behov av insatsen för cirka 30 familjer per år utifrån nuvarande folkmängd. För att tillgodose det behovet behövs en resursförstärkning som beräknas till totalt cirka 1,1 miljoner kronor per år.

Ärendet

Stiftelsen Allmänna Barnhuset fick 2016 i regeringsuppdrag att verka för att minska antalet svåra vårdnadskonflikter. Det skulle ske genom att undersöka om en förbättrad samverkan kunde minska skadeverkningar för barnen och minska antalet vårdnadskonflikter i domstol. Skälet till regeringsuppdraget var att forskning och erfarenheter från praktiken visade att föräldrar med djupgående konflikter inte blev tillräckligt hjälpta av samarbetssamtal eller traditionella insatser genom socialtjänsten. Föräldrarna återkom till socialtjänsten och de sökte sig till domstol för att få sina tvister hanterade. Konflikterna pågick under lång tid och i dessa riskerade barnen fara mycket illa. Stiftelsen Allmänna Barnhuset fick i uppdrag att i samarbete med fem kommuner runt om i landet arbeta med att utveckla befintlig samverkan och befintliga stödresurser.

Ett tydligt uppdrag var att se om ett tvärprofessionellt stöd kunde bidra till att minska konflikterna mellan föräldrarna.

Nacka kommun deltog i projektet då många av de barn som var aktuella inom myndigheten och öppenvården hade separerade föräldrar med relations- eller vårdnadskonflikter. Dessutom fanns ett behov av att utveckla sammanhållna stödsatser och en mer specifik expertis och metoder att hantera svåra föräldrakonflikter. Många av familjerna återkom eller ”vandrade runt” mellan olika verksamheter och instanser. Projektet utvecklade en ny insats som kallades samverkansteam. Projektet pågick 2015 till 2017. Därefter har det fortsatt i liten omfattning i avvaktan den resursförstärkning som krävs.

Det som utmärker samverkansteamets arbetssätt från tidigare arbete med familjer i separation och djupa konflikt är främst det tvärprofessionella samarbetet mellan familjerätten och öppenvården. I Nacka har samverkansteamet arbetat med en familjerättssekreterare och en familjebehandlare i varje familj. Samma personer har följt familjen genom hela processen, från första samtalet till avslutning, eller hänvisning till andra insatser. En stor vinst för familjerna är att det är lättillgängligt för dem att få ett sammanhållet stöd i frågor som både rör praktiska och juridiska frågor samt rena behandlingssamtal för personer i kris. Utmärkande är också att kontakterna med föräldrarna erbjudits över längre tid, upptill ett drygt år. Föräldrarna har i regel uttryckt stor uppskattning över detta och även förmedlat att genom att de vetat att de har nya möten inplanerade med teamet så har de kunnat ta det lugnare i kommunikationen med den andra föräldern. Enligt föräldrarna själva ledde detta till att kommunikationen mellan dem aldrig riktigt kollapsade eller att någon av dem tänkt i banor om att starta en rättsprocess. För många av familjerna har samtalen där de erbjudits både terapeutiska och familjerättsliga samtal varit tillräckliga och de har avböjt annan insats. Merparten av familjerna till samverkansteamet har aktualiserats genom föräldrar som antingen tagit kontakt med öppenvården för att söka råd och stödsamtal eller vänt sig till familjerätten för att få samarbetssamtal.

Enhetens utredning och bedömning

Enligt den målgruppsinventering som genomfördes 2014 hade cirka 230 barn motsvarande 40 procent av barnen som var aktuella inom socialtjänsten i Nacka föräldrar som var i vårdnadskonflikt. Alla föräldrar som separerar har rätt till frivilliga samarbetssamtal. Enligt inlämnad statistik till myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd berördes 99 barn 0–17 år av att föräldrarna deltagit i sådana samarbetssamtal under 2018. Familjerätten bedömer att cirka 30 föräldrapar årligen är i en så svår vårdnadskonflikt att befintliga insatser inte är tillräckliga. Dessa har uppskattningsvis tillsammans 55 barn. Familjerna bedöms vara i behov av samverkansteam. Teamets arbete är även ett stöd till föräldrarna i att identifiera de behov av stöd som de och barnen behöver för att kunna få trygga relationer efter separationen. Det är alltså inte en fråga om att byta ut en eller flera av nuvarande insatser mot insats från samverkansteamet utan om att kartlägga och stödja samordning av eventuella andra insatser.

Behovet av insatsen kommer att öka i takt med befolkningsökningen. För att kunna möta det behov som finns behövs en utökning av 0.5 familjerättssekreterare och cirka 685 timmar inom öppenvården. I kartläggningen och samtalen med föräldrarna arbetar en familjerättssekreterare från barn och familjeenheten tillsammans med en behandlare, dessutom tillkommer kostnader för planering, dokumentation och uppföljning, gemensam handledning för teamet.

Ekonomiska konsekvenser

Den totala kostnaden för samverkansteamet beräknas till cirka 1,1 miljoner kronor per år, varav 550 tusen kronor avser utökning med 0,5 tjänst familjerättssekreterare inom Myndighet och huvudmannaskap. Resterande resursbehov 550 tusen kronor, avser behov av utökning av ramen inom insatsbudgeten för barn och unga 0-17 år för den delen av samverkansteamet som hör till öppenvården.

Samverkansteamet är en förebyggande/tidig insats för barnen som minskar behovet för mer ingripande insatser senare. Samverkanteamet förväntas nå cirka 55 barn per år till en kostnad om 20 tusen kronor per barn. Den förväntas förebygga mer ingripande insatser senare till en högre kostnad. Kostnaden för en tre månaders placering för ett barn på institution är cirka 950 tusen kronor.

Barn och familjeenheten avser att i första hand undersöka om det är möjligt att helt eller delvis finansiera behovet av resursförstärkning inom ramen för statliga medel för att förebygga psykisk ohälsa hos barn och unga och i andra hand genom att återkomma i förslag till yttrande över mål och budget 2020.

Konsekvenser för barn

Ett aktivt arbete för att förebygga och minska konfliktfyllda separationer mellan barns föräldrar ökar barnens förutsättningar till en bra uppväxt. Utvärderingar av de projekt som pågått har visat att konfliktivån mellan föräldrar har minskat och fler samförståndslösningar har uppnåtts. En effekt i Nacka är att ingen av de familjer som ingått i projektet drivit vårdnadstvister i domstol vilket ses som ett mycket gott resultat.

Caroline Andréasson
Enhetschef
Barn- och familjeenheten

Kristina Östergren
Gruppchef
Barn- och familjeenheten